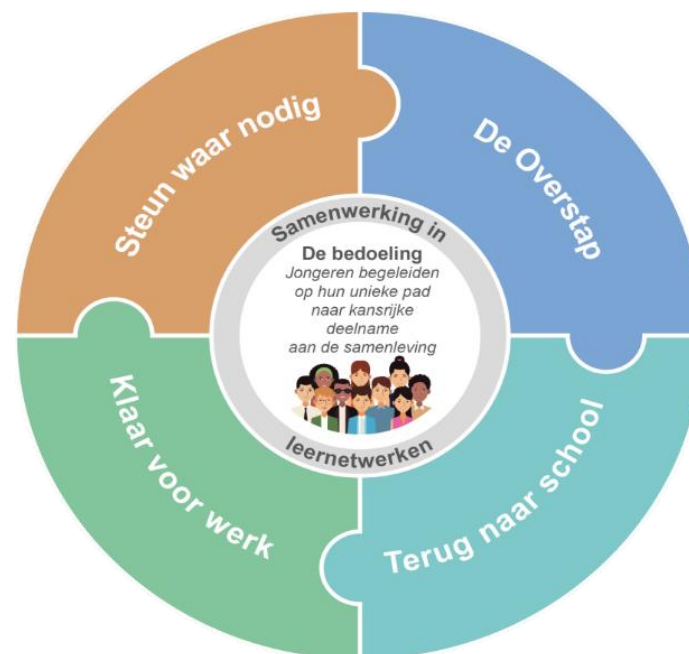

Jaarverslag Doorstroompunt schooljaren 2022-2023 en 2023-2024

Maatschappelijk effect inzet Doorstroompunt

Door inzet van de leerplichtambtenaren mbo en trajectbegeleiders van het Doorstroompunt behalen jongeren hun startkwalificatie en vergroten daarmee hun kansen op de arbeidsmarkt. Zij participeren beter in de samenleving en hebben meer kans om economisch zelfstandig te worden. Het Doorstroompunt heeft een preventieve functie waardoor jongeren vroegtijdig hulp krijgen en minder vaak een beroep doen op (dure) jeugdhulpverlening. Door goed contact met de mbo's, de RSD en ZOU-gemeenten optimaliseren we de dienstverlening aan jongeren.

Economisch zelfstandig worden werkt ook in het latere leven van de jongere door. Bij hen is daarmee ook kans op minder vraag naar zorg in volwassenheid zoals de WMO, zorgverzekeringswet, schuldhulpverlening en de Participatiewet.

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van het Doorstroompunt van twee jaren. Het is gebruikelijk om een jaarverslag van één schooljaar aan te bieden. Dat is vorig jaar niet tijdig gelukt, waardoor twee schooljaren zijn samen gevoegd. Het volgende verslag wordt weer van één schooljaar.

Het Doorstroompunt is er voor studenten op het mbo die ongeoorloofd verzuimen en jongeren tot 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.¹. De middelen die het Doorstroompunt Utrecht Zuid Oost ontvangt van het Ministerie van OC&W via de gemeente Utrecht worden ingezet voor formatie leerplicht mbo, trajectbegeleiders voortijdig schoolverlaters en de coördinator Doorstroompunt.

Sinds 2023 is de naam Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie op verzoek van jongeren voor heel Nederland gewijzigd in het Doorstroompunt.

Terugblik op hoofdlijnen

- Voortijdig schoolverlaten

Als we terugkijken naar de afgelopen twee schooljaren zien we dat het aantal voortijdig schoolverlaters regionaal is gestegen (zie figuur 4) en de formatie trajectbegeleiding met tijdelijke middelen is verhoogd. Hierdoor zijn er meer jongeren benaderd en begeleid. Het aantal trajecten is gestegen van 51 naar 95 en het aantal terug naar school of werk van 407 naar 591. Reden van toename aantal voortijdig schoolverlaten heeft nog steeds te maken met het mentaal welbevinden van jongeren en het moeite hebben met het vinden van de juiste opleiding, waardoor jongeren stoppen met hun opleiding gedurende het studiejaar. Uitdaging blijft om jongeren te motiveren gebruik te maken van de voor hen gratis dienstverlening van het Doorstroompunt. Veel jongeren reageren niet op de brief (of whatsapp berichten) die ze krijgen met verzoek om contact op te nemen met het Doorstroompunt, waardoor het nodig blijft om huisbezoeken af te leggen. Het ministerie van OC&W registreert alleen de nieuwe voortijdig schoolverlaters die gedurende het schooljaar zijn uitgevallen en niet voor 1 oktober van het schooljaar daarop een nieuwe inschrijving hebben. De meeste ZOU gemeenten scoren beter dan het landelijke gemiddelde. Dat neemt niet weg dat zij samen met de scholen (nieuwe) initiatieven moeten opzetten om schooluitval te voorkomen.

Als we kijken naar de formele cijfers van het ministerie van OC&W dan zien we een fluctuatie in cijfers en dat niet alle gemeente goed scoren. Het is wel van belang om deze cijfers te vermelden omdat zij worden gebruikt in wetenschappelijk onderzoek en door de pers, maar het zegt niet zoveel over alle voortijdig schoolverlaters omdat het alleen gaat om jongeren die gedurende een schooljaar uitvallen en niet voor 1 oktober van het schooljaar daarop een schoolinschrijving hebben. Oorzaak van hogere scores dan het landelijke

---

¹ Een startkwalificatie is een diploma havo/vwo of mbo minimaal niveau 2. Een voortijdig schoolverlater is een jongere die:

- tussen de 12 en 23 jaar is;
- niet staat ingeschreven op een school;
- geen startkwalificatie heeft (een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger);
- niet uit het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs komt.

gemiddelde heeft onder andere te maken met het aantal nieuwkomers. Van deze jongeren is bij het ministerie niet bekend wat de laatste genoten opleiding van het land van herkomst is, waardoor zij als voortijdig schoolverlater worden geregistreerd als zij in Nederland nog geen schoolinschrijving hebben.

- Verzuim mbo

Ook de afgelopen jaren zien wij dat schoolverzuim vaak een teken is dat het niet goed gaat met een jongere. Veel jongeren hebben te maken met diverse (persoonlijke) problemen waardoor zij niet in staat zijn om onderwijs te volgen. Dit maakt het werk van een leerplichtambtenaar mbo ook lastiger, want het zijn géén hulpverleners. Voor jeugdhulp schakelen zij de lokale teams (Centrum voor Jeugd en Gezin, sociaal dorpssteam, Binding of Centrum voor Elkaar) in. Ook daar zien we een toename van het aantal casussen waardoor er wachtlijsten zijn en jongeren vaak niet de jeugdhulp ontvangen die nodig is. Binnen het mbo zijn er ook 'zorgteams' op de mbo-instellingen aanwezig die ingeschakeld kunnen worden. Het aantal verzuimmeldingen is iets afgenomen, maar blijft hoger dan in de periode voor de coronacrisis. Uit onderzoek van o.a. de GGD blijkt dat jongeren nog steeds last hebben van psychisch klachten ten gevolge van de coronamaatregelen. Schoolverzuimers hebben hoofdzakelijk te maken met complexe problematiek. Ook zijn er veel jongeren die de verkeerde studiekeuze hebben gemaakt en daarom willen stoppen met hun opleiding. Met mbo-instellingen is afgesproken dat de leerplichtambtenaar pas vanaf de 2^e verzuimmelding contact opneemt. Hierdoor zijn veel meldingen zonder inzet van leerplicht afgesloten.

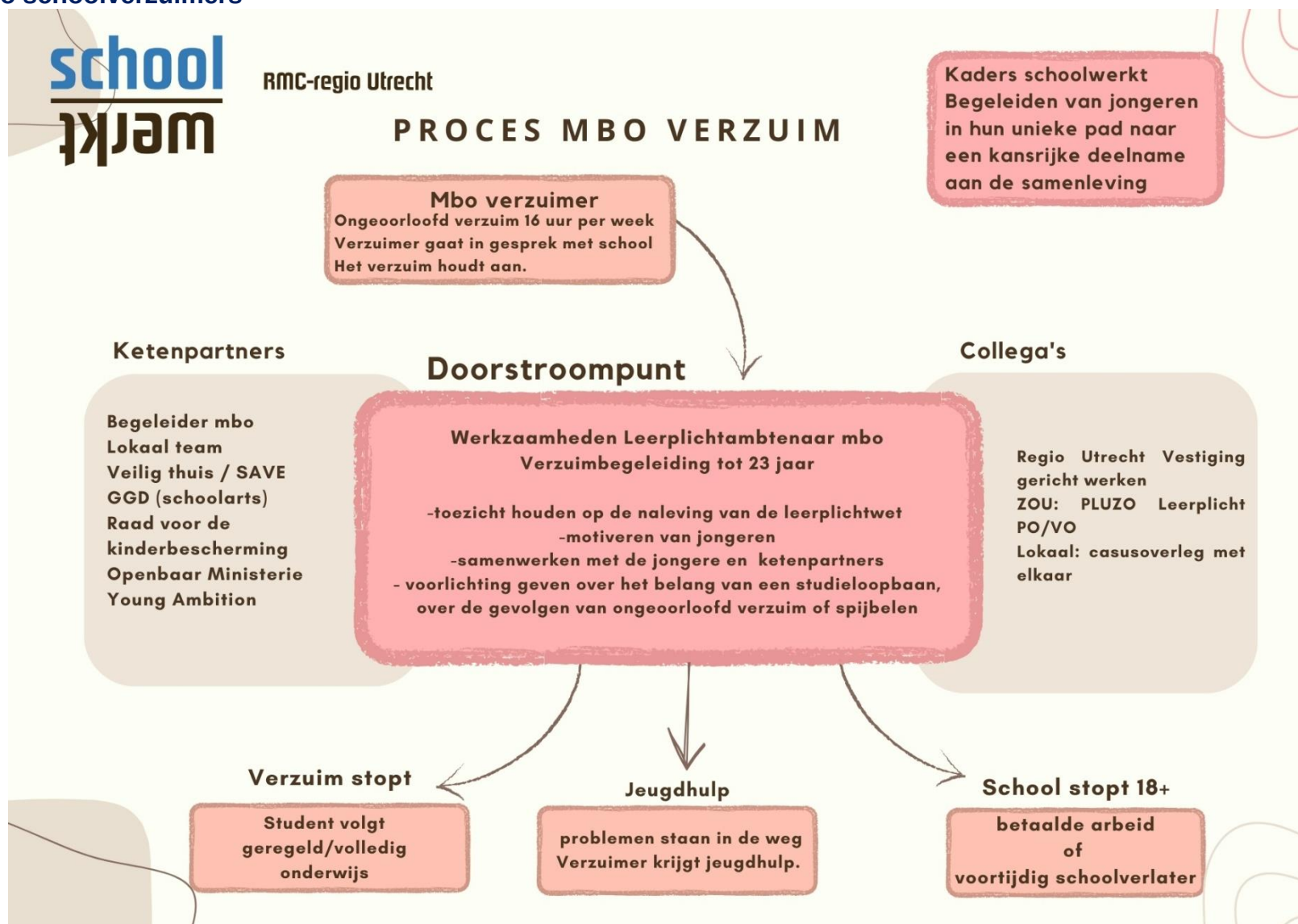
- Beleidsontwikkelingen: samenwerking scholen en ZOU gemeenten

Bovenregionaal was met het mbo intensief contact om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Mbo's hebben oriëntatieprogramma's opgezet voor diverse doelgroepen en bijvoorbeeld interventies opgezet gericht op het bevorderen van het mentaal welbevinden van hun studenten. Succesvolle projecten zoals de Overstap zijn gecontinueerd zodat scholen en gemeenten voorkomen dat jongeren uitvallen die de overstap van het VO naar het mbo maken. Contact met de ZOU gemeenten is het laatste schooljaar weer geïntensiveerd waardoor (beleids)medewerkers het Doorstroompunt beter weten te vinden.

Leeswijzer:

Dit jaarverslag bestrijkt twee schooljaren en bestaat uit drie onderdelen: leerplicht mbo, voortijdig schoolverlaten en beleid. Aan de hand van een plaatje laten we per onderdeel zien hoe jongeren / collega's instromen in het Doorstroompunt en hoe ze uitstromen. Daarnaast bevat dit verslag cijfers over de afgelopen twee schooljaren met duiding.

1. mbo schoolverzuimers

Figuur 1 aantal schoolverzuimers

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	recidive 2022-2023	2023-2024	Recidive 2023-2024
Bunnik	57	48	67	55	32	56	33
De Bilt	162	152	186	182	112	169	105
Utrechtse Heuvelrug	194	180	215	208	111	196	109
Wijk bij Duurstede	102	97	119	115	58	122	78
Zeist	279	250	338	347	207	330	182
Totaal	794	727	925	907	520	851	464

Toelichting Van alle jongeren die 16 uur of meer verzuimen, krijgt het Doorstroompunt een melding. De 1^e melding pakt de school zelf op. Vanaf de 2^e melding komt de leerplichtambtenaar in beeld. Het aantal jongeren is minder dan vorig schooljaar. Dat wil niet zeggen dat er ook minder tijdsinvestering is voor de leerplichtambtenaren, omdat er per jongere meerdere meldingen kunnen komen. Wat betreft het schooljaar 2022-2023 zijn van 520 jongeren twee of meerdere meldingen gedaan (recidive). Per jongeren waren dat 2 tot 23 meldingen. Het schooljaar daarop zijn de 851 meldingen verdeeld over 464 jongeren. Kerntaak van de leerplichtambtenaar mbo is het verrichten van onderzoek naar de oorzaak van het schoolverzuim en met de studenten afspraken maken om het verzuim te stoppen. Zij doen dit na afstemming met het mbo. Nadere informatie over de werkwijze en samenwerking met ketenpartners is te lezen in de landelijk vastgestelde Methodische Aanpak Schoolverzuim.²

Duiding We kunnen de daling van het aantal verzuimmeldingen als positief beschouwen, maar de daling heeft ook te maken met de meldingsbereidheid van scholen. Afgelopen schooljaar hadden sommige scholen het erg druk waardoor niet alle meldingen van verzuim formeel in DUO zijn geregistreerd en bij de gemeenten terecht zijn gekomen. Uiteraard zijn wij hierover in gesprek gegaan. Voor studenten die snel hulp van een leerplichtambtenaar nodig hebben was er ook contact via telefoon en/of e-mail. De drukte zien wij ook bij de leerplichtambtenaren. Met extra geld van de ZOU gemeente is er formatie bij gekomen, maar dit heeft er niet toe kunnen leiden dat er geen wachtlijsten meer waren. Vanuit het Doorstroompunt zijn we daarom niet tevreden en willen we voldoende formatie om alle verzuimers tijdig de begeleiding bieden die nodig is. Aanvullende begeleiding van de lokale teams is daarbij ook nodig, maar vanwege de wachtlijsten aldaar is dat vaak niet mogelijk. Tijdens de gesprekken per gemeente (één keer per half jaar) blijven wij hierover met elkaar in gesprek.

Opvallend is dat de meeste meldingen komen van jongeren woonachtig in Zeist. De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft ongeveer hetzelfde aantal jongeren, maar heeft relatief minder verzuimers. Reden is dat er in Zeist meer grote stedenproblematiek aanwezig is en jongeren zijn met een lagere sociaal economische status. Deze problematiek zien wij ook in De Bilt, waardoor in deze gemeenten relatief meer verzuimers wonen. De gemeente Zeist verricht extra inspanning in de wijk Vollenhove waar een opéénstapeling van problematiek te zien is (bij jongeren en volwassenen) met het project Vollenhove Vooruit.³ In De Bilt is langere tijd een verbinding gelegd met de aanpak van jeugdcriminaliteit/ jongerenoverlast (persoonsgerichte aanpak) door combinatiefunctionarissen PGA – leerplichtambtenaar aan te stellen. Gemeente Zeist is bezig met onderzoek naar goede interventies om jeugdcriminaliteit door inzet vanuit het Doorstroompunt te voorkomen.

Invloed van de leerplichtambtenaar op daling en stijging van het aantal verzuimmeldingen is relatief laag. Zij onderzoeken de oorzaak van het verzuim. Hieruit blijkt dat studenten die verzuimen leerproblemen, motivatieproblemen en/of problemen hebben in hun persoonlijke ontwikkeling of de thuissituatie. De school biedt deze laatste groep jeugdhulp in de school. Voor jongeren is dit een laagdrempelig aanbod omdat de hulpverlener in de school aanwezig is en hun mentor korte lijnen heeft met de hulpverleners. Vanwege tekort aan formatie hebben het laatste schooljaar 27 jongeren geen hulp ontvangen. Met hen was geen enkel contact. Schooljaar daarvoor was het aantal hoger, maar dit werd nog niet geregistreerd.

² Informatie over de Methodische Aanpak Schoolverzuim is te vinden op <https://ingrado.nl/kennisbank/items/de-mas-actuele-formats-en-bijbehorende-documenten>

³ Nadere informatie over inzet en resultaten van het project Vollenhove Vooruit is te lezen op www.vollenhovevooruit.nl

Figuur 2a: uitstroomredenen bij schoolverzuim schooljaar 2022-2023

	Bunnik	De Bilt	Utrechtse Heuvelrug	Wijk bij Duurstede	Zeist	Totaal
Geen actie gewenst/geen reactie school/melding afgesloten	83	271	275	151	535	1315
Continuering opleiding/naar andere school/school vervangend traject	14	67	43	39	92	255
Overdracht trajectbegeleider Doorstroompunt/hulpverlening (incl. CJG)	1	22	14	7	32	76
Vrijstelling/gedogen als alternatief voor art. 15	0	2	0	0	1	3
Schriftelijke waarschuwing/gesprek/waarschuwing	1	18	12	11	41	83
Onterechte melding/niet verwijtbaar/23 of ouder/ nog niet in behandeling buiten de regio verhuisd/startkwalificatie behaald/ anders	4	9	18	6	24	61
Geen oplossing gevonden	1	3	5	0	9	18
Totaal	104	392	367	214	734	1811

Toelichting: Uitstroomredenen zijn redenen van leerplichtambtenaren om het dossier af te sluiten. Studenten stromen dan uit bij leerplichttrajecten.

Van de 1811 meldingen waren er 1315 die niet in traject zijn gegaan, omdat de school heeft aangegeven dat er geen reactie gewenst is of de school heeft niet gereageerd op verzoek om informatie van het Doorstroompunt. De groep studenten die wel begeleiding heeft ontvangen is grotendeels (255) op school gebleven. Voor jongeren waar dat niet mogelijk was (76) is hulp ingezet door de trajectbegeleider voortijdig schoolverlaters of het CJG. Slechts drie studenten hebben een vrijstelling gekregen. In totaal zijn er 83 waarschuwingen geweest (schriftelijk en/of mondeling). De rest van de jongeren stond niet meer geregistreerd als ongeoorloofd verzuimer omdat zij gedurende het schooljaar 23 jaar zijn geworden, zijn verhuisd, de melding onterecht was of zij een startkwalificatie hebben behaald. Van twee jongeren is het dossier niet afgesloten en is de begeleiding over de zomer heen getild. Voor 18 jongeren heeft de leerplichtambtenaar geen oplossing gevonden om het verzuim te stoppen.

Figuur 2b: uitstroomredenen bij schoolverzuim schooljaar 2023-2024

	Bunnik	De Bilt	Utrechtse Heuvelrug	Wijk bij Duurstede	Zeist	Totaal
Geen actie gewenst/geen reactie school/melding afgesloten	99	249	285	198	517	1348
Continuering opleiding/naar andere school/school vervangend traject	5	17	18	13	21	74
Overdracht trajectbegeleider Doorstroompunt/hulpverlening (incl. CJG)	5	13	14	4	35	71
Vrijstelling/gedogen als alternatief voor art. 15	1	3	2	3	5	14
Schriftelijke waarschuwing/gesprek/waarschuwing	10	57	48	36	82	233
Onterechte melding/niet verwijtbaar/23 of ouder/ buiten de regio verhuisd/startkwalificatie behaald/ anders/ nog in behandeling op 1 augustus 2024	1	19	16	21	25	82
Wachtlister (geen contact met student)	0	10	5	9	3	27
Geen oplossing gevonden	0	2	2	0	1	5
Totaal	121	370	390	284	689	1854

Toelichting: Van de 1735 meldingen waren er 1232 die niet in traject zijn gegaan omdat de school heeft aangegeven dat er geen reactie gewenst is of de school heeft niet gereageerd op verzoek om informatie van het Doorstroompunt. Van de groep studenten die wel begeleiding hebben ontvangen zijn 74 op school

gebleven. Voor jongeren waar dat niet mogelijk was (74) is hulp ingezet door de trajectbegeleider voortijdig schoolverlaters of het lokaal team zoals het CJG. Vorig schooljaar hebben slechts drie studenten een vrijstelling gekregen. Dit schooljaar waren dat er 14. Dit heeft te maken met het minder inzetten van vervangend onderwijs (overbruggingsprogramma). Dat is een onderwijsprogramma met basisvakken gecombineerd met een stage of betaald werk die aansluit op de vervolgopleiding van de student. In totaal zijn er 233 waarschuwingen geweest (schriftelijk en/of mondeling). De rest van de jongeren stonden niet meer geregistreerd als ongeoorloofd verzuimer omdat zij gedurende het schooljaar 23 jaar zijn geworden, zijn verhuisd, de melding onterecht was, zij een startkwalificatie hebben behaald. Van twee jongeren is het dossier niet afgesloten en is de begeleiding over de zomer heen getild. Voor vijf jongeren heeft de leerplichtambtenaar geen oplossing gevonden om het verzuim te stoppen.

Duiding (figuur 2a en 2b) De afspraak dat scholen de eerste verzuimmelding zelf oppakken levert tijdsbesparing op bij de leerplichtambtenaren. Wens is om deze afspraak in stand te houden. Veel studenten die verzuimen en begeleiding kregen van de leerplichtambtenaren volgen weer volledig/ geregeld onderwijs. Dit betekent dat de inzet van hen het gewenste effect heeft opgeleverd. Veel meldingen krijgen geen vervolg omdat ze onjuist zijn (vb. jongere heeft al startkwalificatie of verzuimt niet ongeoorloofd).

In totaal hebben 27 studenten geen hulp van het Doorstroompunt ontvangen. Deze studenten stonden op de wachtlijst. Reden is een tekort aan formatie. ZOU gemeenten hebben middelen beschikbaar gesteld voor 0,8 fte. De nieuwe leerplichtambtenaar kon door omstandigheden niet in september 2022, maar in februari 2023 starten.

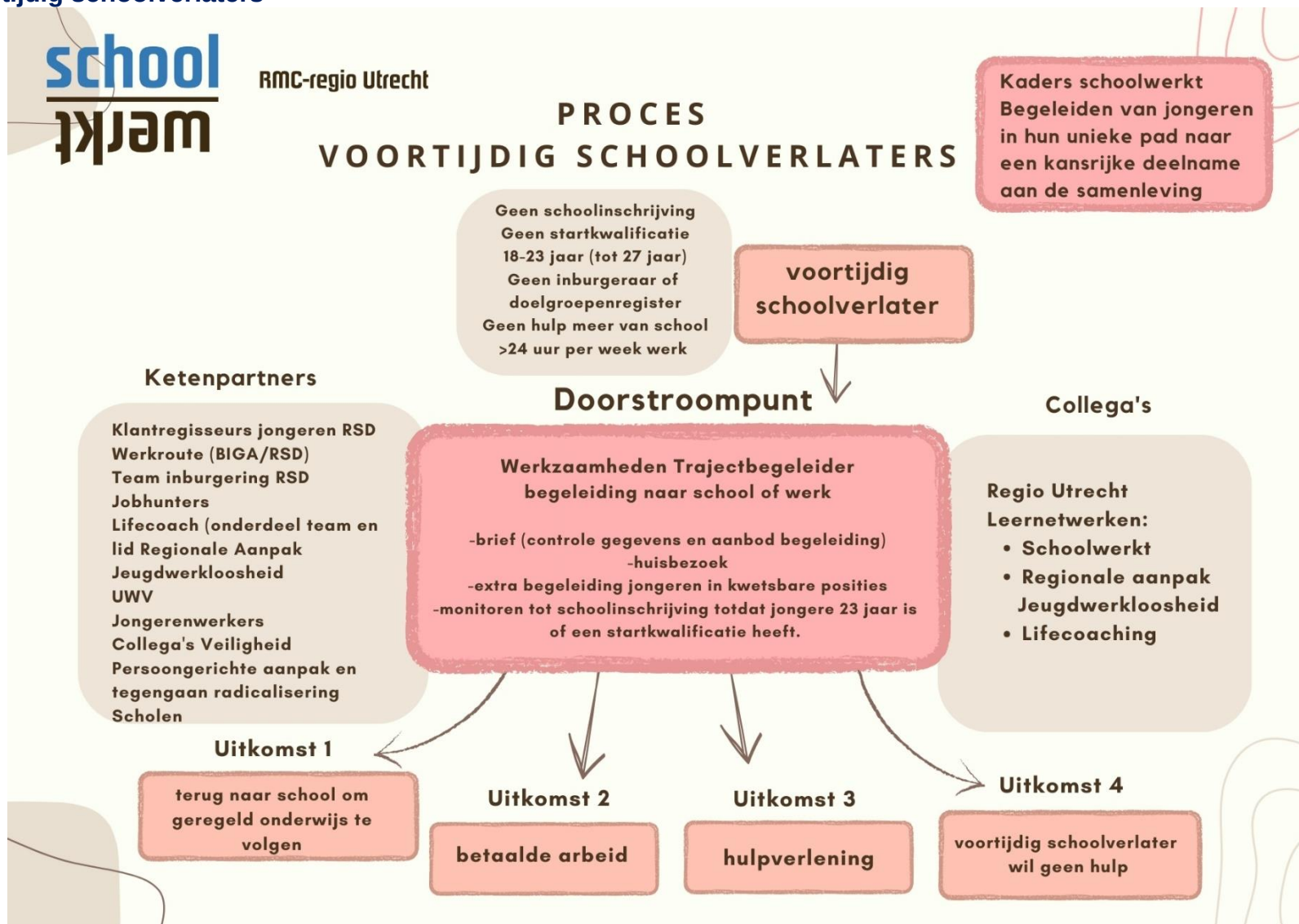
CASUS leerplicht mbo

Ik sprak voor de vakantie met (we-noemen-hem) Ties, hij is 17 jaar en heeft een visuele beperking. Zijn moeder had contact gelegd met ons omdat Ties vastliep op het mbo. Hij deed de opleiding fietstechnicus, maar liep vanwege zijn beperking en een vervelende stagebegeleider vast. Hij had altijd bij Bartiméus gezeten, en zij hadden hem een bedrijf in het groen aangeraden. Hij fleurde daar helemaal op, kon zichzelf zijn en zijn harde werken werd opgemerkt. Hij wilde niet terug naar de fietstechniekopleiding en aan het werk in het groen.

Ik stelde voor om een BBL-opleiding in het groen te doen, zodat hij tijdens het werk zijn startkwalificatie kon halen. In eerste instantie wilde hij dat niet, Ik nam contact op met zijn oude coach van Bartiméus en hij zou ook nog eens met Ties in gesprek gaan. In een vervolgesprek bleek dat hij nog steeds twijfelde. Hij kreeg van mij de zomervakantie de tijd om erover na te denken, en zijn oude coach stelde voor om eventueel samen naar het intakegesprek op de nieuwe school te gaan. Ook zijn werkgever moedigde dit aan. Uiteindelijk is Ties gestart met de nieuwe opleiding, en hij doet het super goed!

Volgens mij een mooi voorbeeld van goede samenwerking en maatwerk!

2. voortijdig schoolverlaters

Inleiding

Deze paragraaf gaat alleen over voortijdig schoolverlaters. Dat zijn jongeren tot 23 jaar die het onderwijs hebben verlaten zonder diploma HAVO/VWO of mbo minimaal niveau 2 (startkwalificatie). Gemeenten hebben de opdracht om het aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen.

Casus voortijdig schoolverlaten

Binnen ons systeem (JVS) kwam een jongere op mijn lijst die niet meer naar school ging en ook geen werk had. Als doorstroomcoach besloot ik hem te benaderen via WhatsApp, maar hierop kreeg ik geen reactie. Vervolgens heb ik twee brieven gestuurd, maar ook hierop bleef het stil. Vervolgens ben ik op huisbezoek gegaan, waar ik de jongere uiteindelijk trof.

Tijdens dit bezoek gaf hij aan dat hij zich schaamde voor zijn situatie en daarom niet had durven reageren op mijn eerdere pogingen tot contact. Na dit gesprek besloten we wekelijkse afspraken in te plannen om samen te kijken naar zijn toekomst. Al snel bleek dat hij op dit moment geen interesse had om terug naar school te gaan. We hebben toen gekeken naar wat hij wél leuk vond, en hij gaf aan dat hij graag een hoveniersbedrijf wilde opzetten.

Op de achtergrond heb ik hem ondersteund bij het opstellen van een bedrijfsplan. Samen bespraken we dat dit een lange termijn doel was en dat het op korte termijn waardevol zou zijn om ervaring op te doen bij een hoveniersbedrijf. We zijn gezamenlijk op zoek gegaan naar een geschikt bedrijf, hebben zijn CV bijgewerkt en hij heeft uiteindelijk gesolliciteerd. Dit leidde tot een sollicitatiegesprek, waarop hij werd aangenomen.

Hij werkt momenteel met veel plezier bij dit hoveniersbedrijf en volgt interne trainingen om zich verder te ontwikkelen binnen het vak.

Formele cijfers van het Ministerie van OC&W

Het Ministerie van OC&W publiceert jaarlijks de cijfers van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters. Deze cijfers worden gemeld in formele stukken zoals onderzoeken. Aangezien zij in oktober 2023 controleren of de jongeren weer zijn ingeschreven, is bovenstaande tabel niet van het schooljaar 2023-2024, maar van het schooljaar daarvoor. Het gaat dus om jongeren die gedurende het schooljaar 2021-2022 het onderwijs hebben verlaten zonder startkwalificatie en op 1 oktober 2022 geen nieuwe inschrijving hebben op een school.

Figuur 3a Formele cijfers voortijdig schoolverlaten ministerie OC&W oktober 2021- oktober 2022

gemeente	aantal deelnemers mbo	aantal nieuwe vsv-ers alleen mbo	aantal leerlingen VO en deelnemers mbo	aantal nieuwe vsv-ers afkomstig uit VO en mbo
Bunnik	252	13	1265	15
De Bilt	606	39	3482	52
Utrechtse Heuvelrug	776	74	3780	97
Wijk bij Duurstede	560	34	1827	39
Zeist	984	78	4983	107
Totaal	3.178	238	15.337	310

Toelichting: Van de 310 studenten die het onderwijs in oktober 2022 hadden verlaten zonder diploma zijn waren er volgens de gemeentelijke administratie in januari 2024 inmiddels 51 gestart met een opleiding, 5 hebben hun startkwalificatie behaald, 16 zijn verhuisd buiten de regio en 9 jongeren hebben de leeftijd van 23 jaar bereikt. Dit betekent dat er van de 310 jongeren 'slechts' 229 jongeren geregistreerd staan als voortijdig schoolverlater.

Duiding: We zien dat het meestal vsv-er studenten mbo betreft omdat zij vaak te maken hebben met een verkeerde studiekeuze en op een leeftijd zitten waarin zij op zoek zijn naar hun identiteit en te maken hebben met mentale problemen.

Figuur 3b Formele cijfers voortijdig schoolverlaten Ministerie OC&W in aantallen en percentages en vergelijking landelijk gemiddelde per schooljaar

schooljaar	Bunnik		De Bilt		Utrechtse Heuvelrug		Wijk bij Duurstede		Zeist		Landelijk gemiddelde
2021-2022	13	5.16%	39	6.44%	74	9.54%	34	6.07%	78	7.93%	6.43%
2022-2023	10	4.1%	48	7.95%	57	7.7%	23	4.32%	87	9.49%	6.53%

Duiding: We zien bij de gemeente De Bilt, Utrechtse Heuvelrug en Zeist dat zij in bepaalde schooljaren hoger scoren dan het landelijke gemiddelde. Bedoeling is dat gemeenten lager scoren. Reden van hoge scores heeft te maken met grote stedenproblematiek in De Bilt en Zeist en het aantal nieuwkomers die nog niet staat ingeschreven op een school in Nederland. Bij nieuwkomers in Nederland is niet bekend wat hun hoogst genoten opleiding is, waardoor het Ministerie hen registreert als voortijdig schoolverlater.

Aantal voortijdig schoolverlaters

Het ministerie telt alleen de nieuwe voortijdig schoolverlaters (zie figuur 3). De cijfers uit onderstaande tabel zijn de gemeentelijke cijfers waarin ook jongeren die al langer het onderwijs hebben verlaten zonder startkwalificatie (oud vsv-ers) zijn verwerkt. Deze oud vsv-ers zijn jongeren die voor 1 oktober 2022 het onderwijs hebben verlaten zonder startkwalificatie. Hieronder een overzicht van het aantal vsv per gemeente.

Figuur 4: aantal voortijdig schoolverlaters per gemeente met resultaat

	Bunnik	De Bilt	Utrechtse Heuvelrug	Wijk bij Duurstede	Zeist	totaal	terug naar school	werk
Schooljaar 2022-2023	96	363	446	158	829	1892	183	451
Schooljaar 2023-2024	124	419	573	186	875	2177	278	313

Duiding: In het schooljaar 2022-2023 zijn van de 1892 voortijdig schoolverlaters 183 weer terug naar school gegaan en 451 aan het werk. Het jaar daarop waren er meer voortijdig schoolverlaters en ook meer terug naar school (278) en relatief minder aan het werk (313). Dit heeft te maken met de inzet van extra trajectbegeleiders en daarmee het aantal jongeren wat begeleiding heeft gekregen (zie figuur 6 en 7). Alle jongeren zonder startkwalificatie, waaronder die betaald werk verrichten, blijft het Doorstroompunt volgen totdat zij 23 jaar zijn of een startkwalificatie hebben behaald. De overige 1258 zijn niet benaderd door het Doorstroompunt omdat ze al begeleiding kregen van een andere gemeentelijke instantie of meer dan 24 uur per week betaalde arbeid verrichtten.

Benaderen van voortijdig schoolverlaters

Het Doorstroompunt benadert niet alle voortijdig schoolverlaters jongeren. Als een jongere betaalde arbeid verricht voor minimaal 24 uur per week is dat reden om alleen de voortgang van de schoolloopbaan te registreren totdat een jongere zijn startkwalificatie heeft behaald of 23 jaar is geworden. Op basis van landelijk beleid is ervoor gekozen om deze groep niet te benaderen met de vraag of zij begeleiding wensen van een trajectbegeleider van het Doorstroompunt, omdat zij al dagbesteding hebben.

Daarnaast controleert het Doorstroompunt of een jongere al in behandeling is bij een andere gemeentelijke instantie om te voorkomen dat jongeren door meerdere personen die in opdracht van de gemeente werken worden benaderd. De Regionale Sociale Dienst heeft voor nieuwkomers het team Inburgering, voor jongeren die

een uitkering aanvragen klantregisseurs jongeren en samen met de Biga voor jongeren (en personen ouder dan 23 jaar) die geregistreerd staan in het Doelgroepenregister (personen met een afstand tot de arbeidsmarkt) het team Werkroute. Uiteindelijk bleven er 689 jongeren over die voldeden aan de criteria om benaderd te worden omdat zij niet op school zitten en ook geen betaalde baan van meer dan 24 uur per week hebben.

Figuur 5: Benaderen aantal unieke voortijdig schoolverlaters per gemeente

	Benaderd 22-23	Benaderd 23-24	Huisbezoeken 22-23	Huisbezoeken 23-24
Bunnik	31	48	13	21
De Bilt	117	145	34	18
Utrechtse Heuvelrug	132	146	61	64
Wijk bij Duurstede	61	65	28	17
Zeist	255	237	91	69
Verhuisd buiten de regio	93	54	35	21
Eindtotaal	689	695	262	210
Aantal contactmomenten	1061	1393	278	211

Guiding: Het aantal voortijdig schoolverlaters dat is benaderd is relatief gelijk gebleven. Jongeren die niet reageren krijgen een huisbezoek. Het aantal huisbezoeken is afgenomen. Dat heeft te maken met het aantal jongeren dat heeft gereageerd op het eerste moment van benadering. Uit de cijfers blijkt ook dat er meer contactmomenten zijn geweest om jongeren te benaderen. Alleen jongeren die daar niet op reageren krijgen een huisbezoek. Een huisbezoek is een gesprek aan de deur met uitleg wat trajectbegeleiders te bieden hebben en het aanbod om met hen in gesprek te gaan.

CASUS vanuit de ogen van de coördinator Doorstroompunt

Ik mocht aanwezig zijn bij een overleg waar één van de voortijdig schoolverlaters zijn verhaal deed. De jongeman zat al geruime tijd thuis, zonder werk, zonder schoolinschrijving, zonder startkwalificatie. Hij had geen vertrouwen meer in de begeleiding die hij van diverse personen had gekregen, totdat hij de lifecoach sprak. De lifecoach wist echt contact te maken, had oprechte belangstelling en wist daarmee het vertrouwen te winnen. Samen hebben ze gesproken over de interesses van de jongeman. De lifecoach heeft in zijn netwerk contacten gelegd met personen die werkzaam zijn in het werkveld waar de jongeman belangstelling voor heeft en daardoor heeft hij kunnen ontdekken of zijn 'droombaan' ook echt iets is wat bij hem past.

Resultaat is dat de jongeman een cursus gericht op zijn droombaan succesvol heeft afgerond, een netwerk met 'gelijkgestemden' heeft opgebouwd en zich heeft aangemeld voor de mbo studie die hij nodig heeft om zijn droombaan uit te kunnen voeren. Tot die tijd verricht hij betaald werk (broodbaan). Dat is een mooi resultaat. Wat bij mij de meeste indruk heeft gemaakt is de houding en positieve uitstraling van de jongeman. Hij staat positief in het leven en vertelde dat het hem is opgevallen dat hij ook weer een prettige persoon is in de omgang met zijn vrienden en familie.

Dit is slechts één voorbeeld van de 95 voortijdig schoolverlaters en de 500 schoolverzuimers die begeleiding kregen van één van de collega's van het Doorstroompunt in het schooljaar 2023-2024. Deze ervaring zorgt ervoor dat ik na ruim 17 jaar nog steeds gemotiveerd ben om te werken als coördinator Doorstroompunt, want uiteindelijk doen we het voor onze jongeren, die een kans verdienen om zich te ontwikkelen en hun talenten optimaal te benutten.

Begeleiding van de trajectbegeleiders

Het belangrijkste werk van het Doorstroompunt is het begeleiden van jongeren. Streven is om zoveel mogelijk jongeren weer terug te leiden naar school. Als een jongere echt niet naar school wil, gaat de trajectbegeleider op zoek naar een baan die past bij de jongeren. De jobhunter van de regionale sociale dienst heeft goede contacten met werkgevers en kan hierin een rol spelen. Daar waar het volgen van een opleiding of verrichten van betaalde arbeid niet mogelijk is, kan de trajectbegeleider de jongeren doorverwijzen naar een (hulpverlenings) instantie. Soms is het resultaat van de begeleiding slechts een stapje hoger op de participatieladder.

Lifecoaching

Vanaf oktober 2022 is het team versterkt met een lifecoach. Dit is een trajectbegeleider-plus die de mogelijkheid heeft om meer tijd te besteden aan een traject. Hij richt zich voornamelijk op jongeren in kwetsbare posities. Dit zijn jongeren afkomstig van het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Uit onderstaande tabel blijkt dat de afgelopen twee jaar 66 jongeren begeleiding kregen van deze lifecoach.

Figuur 6: aantal trajecten

Aantal trajecten	2022-2023	2023-2024
	Aantal jongeren	Aantal jongeren
Jongeren in kwetsbare positie	22	44
Oude en nieuwe voortijdig schoolverlaters	29	51
Totaal	51	95

Duiding: In het schooljaar 2022-2023 heeft het Doorstroompunt extra trajectbegeleiders ingezet. Dat jaar stond in het teken van netwerken met o.a. de scholen. Met deze contacten en opgedane kennis was er het jaar daarop meer tijd voor begeleiding van jongeren. Dit verklaart het verschil van 51 naar 95 jongeren.

Resultaten

Figuur 7: aantal jongeren terug naar school of aan het werk

Terug naar school of aan het werk	2022-2023	2023-2024
	Aantal jongeren	Aantal jongeren
Terug naar school na benadering en/of begeleiding	103	73
Geen contact Doorstroompunt en terug naar school	81	205
Aan het werk na benadering en/of begeleiding	45	47
Geen contact Doorstroompunt en aan het werk	178	266
Totaal	407	591

Toelichting: Om inzicht te geven in de inzet van het Doorstroompunt is in bovenstaande tabel een onderscheid gemaakt tussen het aantal jongeren wat met en zonder hulp van de trajectbegeleiders weer terug naar school en aan het werk is gegaan. Van alle jongeren die benaderd of begeleid zijn door het Doorstroompunt zijn er in totaal 176 terug naar school gegaan en 92 aan het werk. Uit administratief onderzoek is gebleken dat daarnaast 286 jongeren gedurende het schooljaar weer een opleiding zijn gestart en 444 aan het werk zijn gegaan. Deze 700 kregen geen begeleiding van een trajectbegeleider.

Ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag was de rapportage over o.a. de effectmeting van de inzet van lifecoach nog niet beschikbaar. Dit is opgenomen in de evaluatie regionale aanpak jeugdwerkloosheid, die naar verwachting in december 2024 beschikbaar wordt gesteld.

Eigen ervaring Lifecoach:

Het is geweldig om als Lifecoach te werken! Als lifecoach heb ik de tijd en ruimte om jongeren te helpen en te begeleiden bij het bereiken van hun doelen, het overwinnen van obstakels en het ontdekken van hun volledige potentieel. Normaliter ligt de focus op school en/of werk, maar als vanuit lifecoaching sta ik naast de jongeren om ook te helpen met o.a. zingeving, fysieke gezondheid en mentale gezondheid. De impact die ik vanuit deze rol op de jongeren kan maken, is zeer positief en gun ik iedere jongere.

Succescasus:

Een 17-jarige jongen, zat in een moeilijke periode en was gestopt met school. Hij voelde zich geïsoleerd en had school uit zijn hoofd gezet. Als lifecoach zag ik de kans om hem te ondersteunen en te begeleiden naar een positieve verandering.

In het begin had de jongere moeite om te communiceren en open te zijn, maar door intensief contact via videobellen en WhatsApp begon hij zich langzaam meer op zijn gemak te voelen. We praatten over zijn interesses, passies en dromen, en ik moedigde hem aan om zijn doelen te benoemen.

Om het contact te verdiepen, stelde ik voor om elkaar ook fysiek te ontmoeten. We begonnen met wandelsessies in de natuur bij hem in de buurt, waarin we in een ontspannen omgeving over zijn angsten en twijfels spraken. Langzaamaan begon hij te geloven dat hij het vermogen had om zijn situatie te veranderen.

Tijdens een van onze gesprekken ontdekte ik dat de jongere geïnteresseerd was in padel. Ik stelde voor om samen een potje padel te spelen, en hij ging enthousiast akkoord. Het spel bood een informele setting waarin de jongere zichzelf kon zijn en plezier kon hebben, en het versterkte onze band enorm.

Door deze verschillende vormen van contact en interactie ontstond er een vertrouwensband tussen ons, en de jongere begon langzaam maar zeker zijn isolement te doorbreken. Hij besloot om zijn opleiding weer op te pakken en stap voor stap aan zijn studie te werken. Na verloop van tijd zie ik een positieve verandering in de jongere. Hij bloeide op, nam meer initiatief en ontwikkelde een groter gevoel van eigenwaarde. Zijn schoolprestaties verbeterden en hij begon weer te geloven in zijn toekomst.

De casus toont aan dat door intensief contact vanuit lifecoaching, aandacht en het aanbieden van activiteiten die aansluiten bij de interesses van de jongere, een lifecoach een positieve impact kan hebben op het leven van een jongere en hen kan helpen om uit een isolement te komen en hun pad naar succes weer op te pakken.

Lifecoach casus zonder succes:

Een 17-jarige jongen, werd bij mij aangemeld voor lifecoaching. Hij bevindt zich in een isolement vanwege fysieke beperkingen die hem belemmeren om volledig deel te nemen aan het dagelijks leven. Als lifecoach wilde ik hem helpen om uit zijn isolement te komen en zijn zelfvertrouwen te vergroten. Helaas was het lastig om direct succes te boeken vanwege zijn fysieke situatie.

De jongere heeft een afspraak in het ziekenhuis gepland staan, waar hij hoopt te horen wat hij heeft. Hij gaf aan dat hij eerst wil wachten op de resultaten en het advies van zijn artsen, voordat hij met zijn toekomst bezig gaat. Hij is voorzichtig en terughoudend, wat begrijpelijk is gezien zijn situatie.

Ik respecteer zijn beslissing en sta gelukkig nog nauw in contact met hem om te vragen hoe het met hem gaat en om hem te laten weten dat ik er voor hem ben wanneer hij zich comfortabel genoeg voelt om verder te gaan. Ik stuur hem regelmatig bemoedigende berichten en bied een luisterend oor aan.

Als lifecoach besef ik dat ik geduldig moet zijn en hem de tijd moet gunnen om zijn situatie te verwerken en te accepteren. Ik blijf beschikbaar voor hem en heb hem voorgesteld om onze afspraak uit te stellen totdat hij zich er klaar voor voelt. Het Sociaal Team is ook betrokken.

Hoewel ik nog geen grote successen heb geboekt om de jongere uit zijn isolement te halen, geef ik de hoop niet op. Ik weet dat elke persoon zijn eigen tempo heeft en dat verandering soms tijd en geduld vergt. Gezien zijn situatie is dit begrijpelijk.

De casus toont aan dat, ondanks mijn inzet als lifecoach, er situaties kunnen zijn waarin succes niet direct wordt behaald. Het is belangrijk om begripvol te zijn ten opzichte van de behoeften van de jongeren, vooral als er fysieke of emotionele uitdagingen zijn die hun vooruitgang belemmeren. Het behouden van open communicatie en een empathische benadering zijn essentieel om vertrouwen te winnen en uiteindelijk mogelijkheden te bieden voor een positieve verandering.

Oke moet wel lukken, en zo niet, dan hoor je dat

13:19

leuk

13:20 ✓✓

dan mag je me aan het werk zetten

13:21 ✓✓

bedenk alvast een goede training voor me

13:21 ✓✓

Komt wel goed

13:21

13:21 ✓✓

wo 5 jul.

Sorry man, ik denk dat ik moet afzeggen voor morgen, ik wordt echt steeds meer moe en calisthenics zal me echt niet lukken

12:02

meen je niet

15:04 ✓✓

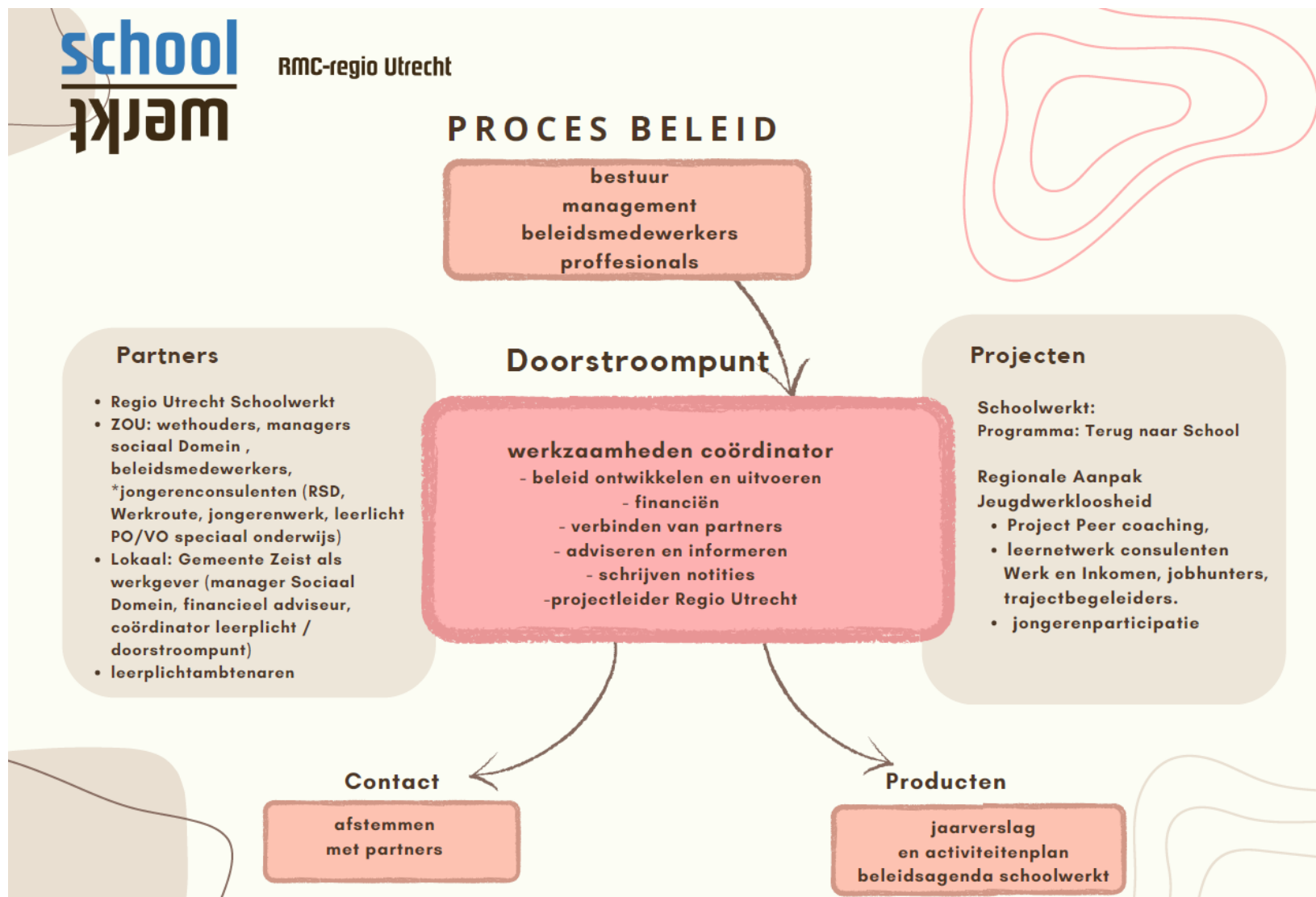
wat dan? slecht geslapen?

15:04 ✓✓

Geen idee, maar mn energie word wel steeds minder nu

16:24

3. Beleid

Resultaten activiteitenplan Doorstroompunt Utrecht Zuidoost

Met beleidsmedewerkers en professionals van ZOU gemeenten is een activiteitenplan opgesteld met speerpunten. Hieronder per speerpunt de resultaten.

samenwerking de sleutel tot succes		Op bovenregionaal niveau zijn er diverse regiobijeenkomsten georganiseerd met collega's Doorstroompunt en de mbo's. Eén van de thema's was het omgaan met geoorloofd schoolverzuim (leernetwerk vestigingsgericht werken). Specifiek voor trajectbegeleiders zijn er leernetwerken georganiseerd. Eén van de thema's was het maken van afspraken met mbo's om de instroom van oud vsv-ers in het mbo te bevorderen (leernetwerk 'terug naar school'). Leerplichtambtenaren en trajectbegeleiders Doorstroompunt werkten veel samen met de lokale teams. Knelpunt was dat er bij bijna alle gemeenten wachtlijsten waren. Samenwerking met de RSD is goed o.a. door samenwerking in de schoolwerkcafés Samenwerking op beleidsniveau regionaal (kerngroep en leernetwerk) verliep zoals altijd goed. Goede samenwerking tussen Doorstroompunt en de scholen is de sleutel tot succes in het maken van beleidskeuzes. Op subregionaal niveau ontmoeten de leerplichtambtenaren elkaar in het Platform Leerplichtambtenaren Utrecht Zuid Oost (Pluzo) om kennis en ervaring uit te wisselen en werkzaamheden op elkaar af te stemmen. .
ondersteuning: formeel en informeel		Wens was om het informele netwerk van jongeren meer in te zetten. Vanwege een hoge caseload bij met name de leerplichtambtenaren en de tijdsbesteding op beleidsniveau over de formatie leerplicht mbo was er geen tijd om dit speerpunt op te pakken. In 2023 is uiteindelijk besloten om hier niet in te investeren.
extra aandacht voor jongeren in kwetsbare posities		Door extra inzet van trajectbegeleiders was het mogelijk om meer te investeren in deze doelgroep. Het betrof de oud vsv-ers (zie hoofdstuk 2), De trajectbegeleider die werkt met de methodiek lifecoach heeft jongeren begeleid die in traject waren bij leerplicht, de RSD en leerlingen praktijk en voortgezet speciaal onderwijs. Door extra aandacht en tijd voor deze jongeren hebben zij hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot
communicatie		Met managers en beleidsmedewerkers is veel contact geweest over de wens van het Doorstroompunt voor extra formatie leerplicht mbo. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in het aanstellen van één leerplichtambtenaar mbo voor 32 uur per week voor twee schooljaren. Het aantal bezoeken van het Doorstroompunt per gemeente was minder dan gepland. Daardoor is besloten om de frequentie van vier keer per jaar te verlagen naar twee keer per jaar. Tijdens deze bezoeken gaan de coördinator, trajectbegeleider, leerplichtambtenaar en ondersteuner in gesprek met (beleids)medewerkers onderwijs, werk en inkomen en jeugd met professionals van de lokale teams, het jongerenwerk en de leerplichtambtenaren, waardoor men in op hoogte is van de resultaten van het Doorstroompunt en de wensen van gemeenten. .

Ontwikkelingen schooljaar 2024-2025

- Het komende schooljaar gaan we aan de slag met de voorbereiding op nieuwe wet van school naar duurzaam werk. Dit valt samen met het opstellen van de nieuwe SchoolWerktAgenda. Als alles volgens planning verloopt gaat de wet op 1 januari 2026 van kracht. Inmiddels is er al intensief overleg.
- Afspraak binnen het regionaal programmateam is dat het onderzoek in opdracht van de ZOU gemeenten naar de verbinding van diverse maatregelen voor kwetsbare jongeren naar school, werk en/of zorg. Dit onderzoek start in 2025.